

**Peter N. Kobets a jogtudományok doktora, egyetemi tanár, vezető kutató**

Oroszország Belügyminisztériumának Összoroszági Tudományos Kutatóintézete

(Oroszország, Moszkva)

*pkobets37@rambler.ru***Kristina A. Krasnova a jogtudományok kandidátusa, adjunktus**

Állami Igazságügyi Egyetem (Oroszország, Szentpétervár)

*krasnova.spb.rpa-mu@mail.ru***A TURIZMUSBIZTONSÁG FÖLDRAJZI VETÜLETEI OROSZORSZÁGBAN:  
JOGI ÉS SZERVEZETI KIHÍVÁSOK****Absztrakt**

A turizmus egyre nagyobb szerepet kap minden ország gazdaságában, így Oroszországban is. Az országba érkező turisták biztonságának szavatolása elemi érdeke minden országnak, mivel ehhez komoly gazdasági érdek fűződik. A turizmusbiztonság magas szintű biztosításának egyik módja a „turistarendőrség” létrehozása. Ezt az utat követi Oroszország és több volt szovjet tagállam is. A tanulmány azt mutatja be, hogy Oroszországban hogyan történt meg e speciális rendőri egységeknek a felállítása, milyen jellemzői és sajátosságai vannak. A kontinensnyi méretű országban a turisták védelmére és segítésére szolgáló rendőri erők elsősorban azokban a desztinációkban kerültek létrehozásra, melyeket éves szinten több millió turista keres fel.

**Kulcsszavak:** turizmus, biztonság, Oroszország, rendészet**1. Bevezetés**

A turizmus összetett rendszer, amely számos tényezőtől függ. Ezek közül az emberi tényező az, amely az egyik legfontosabb. Az emberi tényező következtében viszont biztonsági szempontból a turizmus rendkívül sebezhetővé vált. Gondolhatunk ennek kapcsán például a terrorizmusra (Kobets 2020). Egy a turizmusbiztonságot vizsgáló francia felmérés 2020-ban 180 ország közül Oroszországot a 86. helyre rangsorolta. A minősítés azt mutatja meg, hogy mekkora kockázatot jelent egy adott országba történő utazás. A minősítés az erőszakos bűncselekményekre (pl. emberölés, terrortámadások) és a turisták egészségének biztonságára egyaránt vonatkozott (például járványok kitörése, alapvető higiénia és levegőminőség), valamint a közlekedés biztonságával kapcsolatos információkat is tartalmazott. Az értékelés során 100 pontot kaphatott egy ország. Oroszország az „erőszak” kategóriában két mutató

alapján a legalacsonyabb minősítést kapta (100-ból mindössze 17 pontot). Ez a két bűncselekmény a szándékos emberölés és a terrorcselekmények voltak. A közlekedésbiztonság Oroszország esetében 41 pontot kapott. A legmagasabb pontszámot (83 pont) az egészségbiztonság kapta. A sürgősségi védelem 74 pontot kapott a 100-ból. A többi FÁK-ország (Független Államok Közössége) kapott pontszáma a következőképpen alakult: Fehéroroszország (48. hely), Azerbajdzsán (52. hely), Türkmenisztán (60. hely), Moldova (66. hely), Grúzia (68. hely), Kazahsztán (71. hely), Örményország (72. hely), Ukrajna (83. hely), Oroszország (86. hely), Tádzsikisztán (93. hely) és Kirgizisztán (106. hely) (<https://www.tourismsafety.ru>)

A turisztikai ipar fejlődésének előfeltétele a turizmus biztonsága (Lőrincz et al. 2021). A 21. század első húsz évében ez teszi lehetővé a turisztikai szolgáltatások kiegyensúlyozott fejlődését (Kobets 2018, 22-25.). Ennek ellenére az Orosz Föderációban ez idáig nem határozták meg az e területért felelős illetékes szövetségi hatóságokat, az egyes régiók pedig meglehetősen nehezen átlátható és követhető hatáskörrel rendelkeznek. Amíg egy országban bűncselekményeket követnek el a külföldi turisták sérelmére (pl. rablás áldozatává válnak, a taxisok anyagilag megkárosítják őket, terrorcselekményeket követnek el) addig főlegesen mindenféle reklám és promóciós munka, mivel a negatív hatások erősebbek lesznek, mint a reklámok hatása, ezért kevesen fognak ellátogatni egy adott desztinációba. Elsőként a turisták biztonságát kell garantálni, s majd ezután érdemes csak reklámozni egy várost vagy országot. A turizmus biztonsága közvetlenül függ az állam politikájától és a turisták védelmét szolgáló intézkedésektől (Tihanyi 2017).

## **2. A turizmusbiztonság szerepe Oroszországban**

Oroszországban a turizmussal kapcsolatos jogokat és kötelességeket jogszabály határozza meg. A törvény értelmében a turistának joga van ahhoz, hogy szavatolják személyes biztonságát és a vagyonának biztonságát. Joga van továbbá ahhoz is, hogy haladéktalanul sürgősségi orvosi ellátásban részesüljön, illetve tájékoztatást és felvilágosítást kapjon a fogadó országba való beutazás szabályairól, a helyi szokásokról, az egészségügyi és járványügyi helyzetről stb.

Ugyancsak a törvény határozza meg, hogy az utazás során a turista köteles betartani a fogadó ország jogszabályait és tiszteletben kell tartani szokásait, vallási hagyományait. Ha mindezeket betartja a turista, akkor tudja csak az állam is garantálni a személyes biztonságát. Azon információknak, melyek a turisták tájékozódását szolgálják (pl. az országban lévő azon veszélyek, melyek a turisták biztonságát veszélyeztethetik), a nemzeti turisztikai hatóságtól és

az utazásszervezőktől kell, hogy származzanak.

Az elmúlt évek adatai alapján kijelenthetjük, hogy Oroszország maximálisan megteszi a szükséges lépéseket a turisták biztonságának szavatolása érdekében. Az elfogadott jogszabályok kötelezik a végrehajtó hatóságokat, hogy tájékoztassák az utazásszervezőket és a turistákat egyaránt a biztonsági kockázatokról. Ennek egyik leghatékonyabb módja az állami médián keresztül történő tájékoztatás.

A turisták védelme két irányú feladat. Egyrészt meg kell védeni az országban tartózkodó hazai és külföldi turistákat, illetve a külföldön tartózkodó orosz turistákat is. A moszkvai tisztifőorvos igyekszik mindent megtenni azért, hogy a külföldre utazó orosz állampolgárok minél kisebb számban kapjanak el különféle fertőzéseket és kelljen a későbbiekben velük szemben elrendelni karantént. Az utazási irodák munkatársai az utazást megelőzően kötelesek a turisták részére felvilágosítást nyújtani egyes fertőző betegségekkel kapcsolatban (például pestis, kolera, sárgaláz, malária), szükség esetén pedig akár még maláriaellenes szereket és egyéb gyógyszereket is adni a turisták számára.

A turizmusbiztonság megteremtése és az utazási kockázatok mérséklése Oroszországban számos hatósági területet érint (például a speciális rendőri szolgálatok létrehozása, a turistaszállások biztonságának és az engedélyeik ellenőrzése, segélyhívó vonalak megszervezése, turisták panaszainak fogadása, a műemlékek és a környezet védelme, drogok és a prostitúció elleni küzdelem).

Egy a turisták és turisztikai helyszínek biztonságával és védelmével foglalkozó 73 országban végzett felmérés megállapította, hogy a vizsgált országok 71%-ában speciális turista rendőri egység vagy biztonsági szolgálat őrzi a főbb turisztikai attrakciókat. A vizsgált országok több mint felében a speciális szolgálatok vagy az állami vagy önkormányzati rendőrség részei. A felmérés megállapította, hogy az országok 21%-ában működik speciális turistarendészeti szolgálat. Az országok felében ez a rendészeti ág különféle segítségeket is nyújt a turisták részére.

A turisztikai rendőrség feladata továbbá a kulturális emlékek és a környezet megőrzése, a kábítószer elleni küzdelem, a turisták tájékoztatása és a helyi kisebbségek védelme. A turistarendőrök az országok 41%-ában tanultak idegen nyelveket, az országok 26%-ában pedig speciális idegenforgalmi ismereteket is igyekeztek elsajátítani. A vizsgált országok 37%-ában e speciális rendőri egységek rendszeres kapcsolatot tartanak fenn a turisztikai ügynökségekkel, cégekkel és „hagyományos” rendőrséggel (<https://www.tourismsafety.ru>).

A turisztikai rendőrség létrehozása mellett erőteljes érvként hozható fel, hogy a külföldi turisták

sokkal biztonságosabbnak ítélnék meg egy desztinációt, ha tudják azt, hogy egy speciális egység „vigyáz rájuk”. Ebben az esetben nagyobb számban is keresnek fel egy adott területet. A turisztikai rendőrséget főleg azokban az országokban hozták létre, ahol a turizmusnak jelentős súlya van a nemzetgazdaságban (Kobets 2017, 9-11).

Ez a speciális egység az, amely segít a külföldieknek egy másik országban felmerülő problémák megoldásában. A Közel-Kelet és Délkelet-Ázsia több országában (Kobets 2019, 22-24), valamint a Független Államok Közösségének egyes tagállamaiban (Kobets 2020, 31-32) is ez egy bevált gyakorlat, Oroszországban azonban még újdonságnak számít. A fenti országokban a turisztikai rendőrség látja el a főbb desztinációkban a járőrözési feladatokat, szükség esetén pedig köteles segítséget nyújtani a külföldi állampolgároknak is.

### **3. Az orosz turisztikai rendőrség létrehozása**

Egy telefonos felmérés megállapította, amelyben 1,6 millió 18 éven felüli orosz állampolgár vett részt, hogy a válaszadók 75%-ának véleménye szerint szükség van Oroszországban turisztikai rendőrségre (<https://ria.ru>).

Oroszországban 2018. április 2-án jelentették be a turisztikai rendőrség létrehozásáról szóló döntést (<https://мвд.рф>). A szervezet 2018 júliusában kezdte meg Moszkvában a működését. A speciális egység létrehozását az Orosz Föderáció Belügyminisztériuma kezdeményezte. Ennek az egységnek az elsődleges feladata a fővárosba látogató turisták biztonságos ott tartózkodásának a szavatolása, ezáltal pedig Moszkva pozitív imázsának a megőrzése. Az egység személyzete idegen nyelveken beszél, és speciális képzésben részesült a külföldiekkel való kommunikáció terén is. A turistarendőrség feladata továbbá, hogy gyorsan reagáljon a turistákat ért lopás és rablás bűncselekményekre és segítse a bűncselekmény áldozatává vált külföldi állampolgárokat (<https://fb.ru>).

Az orosz régiók eltérően ítélik meg ezen speciális egységek bevezetésének szükségességét, s többféleképpen látják a turistarendőrség lehetséges feladatait és hatáskörét is. A legtöbb turisztikai ágazat képviselője szerint a speciális turistarendőrség elengedhetetlen a tömegturisztikai célpontoknál, például Szentpétervár és a Krím-félsziget esetében. Ezek azok a turisztikai desztinációk, amelyeket évente oroszok és külföldiek milliói keresnek fel. A Krím-félszigeten a turisztikai rendőrség létrehozásának ötlete a helyi lakosság támogatásának hatására jött létre.

Azok a rekreációs helyek, ahol tömeges a turisták jelenléte többnyire megkövetelik az egyenruhások állandó jelenlétét (például gyakori jelenség a koldulás, az illegális kereskedelem,

szemetelés, tiltott alkoholfogyasztás stb.), mivel ezek a jogsértések nagyban rontják egy desztináció imázsát úgy a hazai, mind a külföldi turisták szemében.

A Dagesztáni Köztársaság, ahol ugyancsak növekszik a turisták száma, szintén támogatja a turistarendőrség létrehozását. Velikij Novgorodban az ötletet különösen időszerűnek tartják, mivel a külföldi turisták száma erőteljesen növekszik. Más régiókban viszont, köztük a hagyományos turisztikai területeken (mint például az „oroszsági arany gyűrű” városaiban), úgy vélik, hogy a turisztikai rendőrség létrehozása továbbra is irreleváns, mivel vannak ettől akuttabb problémái is a területnek (<https://travel.rambler.ru>).

Ugyancsak fontos kérdés az idegenforgalmi ágazat integrálása a digitális gazdaságba. A turizmus biztonsága szempontjából elengedhetetlen az innovatív gyakorlatorientált technológiák bevezetése ezen a területen is. Ennek kapcsán gondolhatunk a gépi látástechnológiákra, vagy az úgynevezett arcbiometrikus adatok alkalmazására (Morozov – Morozova, 139.).

#### 4. Következtetés

A COVID-19 világjárvány okozta turisztikai és egyéb korlátozások ellenére (a légiforgalom mindössze 15 országgal zajlott), a turizmus biztonságának javítása kihívásokkal teli terület mind a törvényhozók, mind a rendőrség számára. Megállapíthatjuk, hogy a turistarendőrség létrehozásának gondolata általánosságban helyes döntés volt, de egy ilyen szolgálat létrehozásánál szükséges tisztázni a pontos feladatokat, a keletkezett információkat pedig továbbítani kell az utazásszervezők felé. Egy külföldi turista számára biztonságérzetet ad a „elérhető” rendőr, az a személy, akitől segítséget tud kérni, s akivel tud idegen nyelven beszélni. A belföldi turizmus rohamos fejlődése következtében előreláthatólag a turista rendőrség iránti igény megnövekszik a hazai (orosz) lakosság körében is, amely biztosítja majd az oroszok biztonságos pihenését. A fentiek alapján üdvözölni lehet a turistarendőrség megjelenését az orosz városokban.

#### Felhasznált irodalom

**Kobets, P.N.** ‘Sovershenstvovanie antiterroristicheskikh mer bezopasnosti na ob"ektakh transporta’, Nauchnyi portal MVD Rossii, 2020, 1(49), pp. 35–45.

**86th place: that is how the French insurance aggregator ranked Russia in terms of tourists’ safety.** ([https://www.tourismsafety.ru/news\\_one\\_3500.html](https://www.tourismsafety.ru/news_one_3500.html) – 14. 1. 2021)

**Kobets, P.N.** ‘Sovremennyye pravovyye podkhody k regulirovaniyu bezopasnosti v sfere turizma

v Rossiiskoi Federatsii', Turizm: pravo i ekonomika, 2018, 3, pp. 22–25.

**First Global Research and Travel Trade Conference on Security and Risks in Travel and Tourism** (Östersund)

([https://studwood.ru/1144781/turizm/estersundskaya\\_konferentsiya\\_bezopasnosti\\_turizma\\_umensheniyu\\_risikov\\_puteshestviyah](https://studwood.ru/1144781/turizm/estersundskaya_konferentsiya_bezopasnosti_turizma_umensheniyu_risikov_puteshestviyah) – 14.1.2021).

**Tourism Safety: International Practice**

([https://www.tourismsafety.ru/news\\_one\\_2415\\_44.html](https://www.tourismsafety.ru/news_one_2415_44.html) – 14.12021)

**Kobets, P.N.** 'O probleme bezopasnosti i zashchity v turizme v usloviyakh serediny vtorogo desyatiletia XXI stoletiya', Turizm: pravo i ekonomika, 2017, 1, pp. 9–11.

**Kobets, P.N.** 'Osobennosti obespecheniya bezopasnosti turizma podrazdeleniyami turisticheskoi politsii ryada gosudarstv Blizhnego Vostoka i Yugo-Vostochnoi Azii', Turizm: pravo i ekonomika, 2019, 1, pp. 22–24.

**Kobets, P.N.** 'Stanovlenie podrazdelenii turisticheskoi politsii (militсии) v gosudarstvakh – uchastnikakh Sodruzhestva nezavisimyykh Gosudarstv', Turizm: pravo i ekonomika, 2020, 1, pp. 30–32.

**Lőrincz, K. – Grósz, A. – Csapó, J.** Evaluation of Quality of Life and Living Space in the Balaton Destination (Hungary) Based on the Perceptions of the Local Residents and the Owners of Second Homes. *European Countryside*, 13(1) 2021, 108-129.

**Russians believe that the country needs the tourist police** (<https://ria.ru/20181109/1532418813.html> – 14.1.2021)

**Vladimir Kolokoltsev decided to create tourist police units in the cities where the World Cup matches will be held** (<https://мвд.рф/news/item/12682997-> 14.1.2021)

**What is a tourist police? Tourist police in Moscow** (<https://fb.ru/article/189758/что-такое-туристическая-полиция-туристическая-полиция-в-москве> - 14.1.2021)

**Regions appreciated the idea of introducing tourist police** ([https://travel.rambler.ru/news/37458700/?utm\\_content=rtravel&utm\\_medium=read\\_more&utm\\_source=copylink](https://travel.rambler.ru/news/37458700/?utm_content=rtravel&utm_medium=read_more&utm_source=copylink) – 14.1.2021)

**Morozov, M.A. – Morozova, N.S.** 'Novaya paradigma razvitiya turizma i industrii gostepriimstva v usloviyakh tsifrovoi ekonomiki', Vestnik Rossiiskogo novogo universiteta. seriya: Chelovek i obshchestvo, 2018, 1, pp. 135–141

**Tihanyi Miklós** 'The Tools of the Police for the Improvement of the Citizens' Subjective Sense of Security in Hungary' *Hadtudományi Szemle* 2017.10